

Аджамов Р. А.,
студент групи МОС-20
Полеєва Л.М.,
к.геогр.н., доц., доцент кафедри екології та охорони довкілля
Одеський державний екологічний університет

ПРИРОДНИЙ РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Метою дослідження є вивчення природного рекреаційного потенціалу національних природних парків (НПП) «Тузловські лимани» та «Ніжньодністровський», розташованих в Одеській області. Актуальність проблематики обумовлена необхідністю оцінки рекреаційних ресурсів і умов територій природно-заповідного фонду (ПЗФ), що у свою чергу є потужним механізмом управління розвитком рекреації і туризму, контролю за еколого-економічними та соціальними наслідками рекреаційно-туристичної діяльності.

Обидва НПП адміністративно знаходяться в одному Білгород-Дністровському районі, що розташований на півдні області, тому мають подібні кліматичні та частково гідрологічні умови. Клімат цього південного району Одещини характеризується як помірно континентальний, з тривалим жарким літом, і м'якою, рідше холодною і малосніжною зимою. Біокліматичний потенціал Дунай-Дністровського межиріччя можна оцінити як відносно сприятливий по вологості - 70% і тривалості періоду можливої геліотерапії (2250 год.), та сприятливий по кліматичним показникам: інтенсивність сумарної сонячної радіації (4700 мДж/м²), число днів з $t \geq 15^{\circ}\text{C}$ - 140, тривалість періоду можливої геліотерапії – 5 міс.; тривалість купального сезону, число днів з температурою води $\geq 17^{\circ}\text{C}$ - 114; швидкість вітру – 3-4 м/с.

Ніжньодністровський НПП був створений у 2008р. у дельті р. Дністер. Площа 213,1 км². Дельта - унікальне природне утворення, до складу якого входить складна система озер, проток та каналів, зарості вищої водної рослинності. Це одне з найбільших водно-болотних угідь північно-західної частини Чорного моря, що має особливе значення для збереження багатьох видів птахів як місце гніздування, їх відпочинку під час весняних і осінніх міграцій, а також як кормовий біотоп. Значна мозаїчність ландшафтів зумовила формування тут природних комплексів, що відзначаються великим біорізноманіттям. Для більшої частини НПП характерний комплекс болотної і деревно-чагарникової рослинності, на незначних площах – степова, лучна та галофітна рослинність.

НПП «[Тузловські лимани](#)» був створений у 2010 р. Площа 278,6 км². Він є важливим об'єктом ПЗФ, оскільки поєднує ланцюг мілководних лиманів, розташованих вздовж морського узбережжя Чорного моря, які мають статус водно-болотних угідь міжнародного значення. Ланцюг лиманів починається з Джантшейського, за яким на схід йдуть Малий Сасик, лимани Тузлівської групи: Шагани, Алібей, Бурнас (найбільші за площею) та Магалеєвське, Мартаза, Будури, Карачаус, Хаджидер, Курудіол, Солоне. Глибини лиманів коливаються в межах 0,6-3 м. Мінералізація вод більшості Тузловських лиманів в межах 20–30 г/дм³. Води відносяться до хлоридного класу, натрієвої групи.

Функціональне зонування Нижньодністровського НПП та парку «Тузловські лимани» відповідно: заповідна зона – 38 та 37,3%, господарська зона 21 та 44,2% , зона стаціонарної рекреації 1 та 0,2 %, регульованої рекреації 40 та 18,3 %. Для рекреаційних цілей можна використовувати тільки зони стаціонарної та регульованої рекреації. За нашими розрахунками загальна рекреаційна місткість функціональних зон НПП для літнього періоду (тис. осіб) представлена у таблиці. Причому потенціально рекреаційну місткість можна поширити за рахунок господарської зони.

Назва НПП	Функціональна зона			
	Стаціонарної та регульованої рекреації		Господарська зона (потенціал)	
	Середнє	Максимальне	Середнє	Максимальне
«Ніжньодністровський»	73	90	37	46
«Тузловські лимани»	265	331	630	788

Рекреаційний потенціал територій НПП Одеської області з їх дивовижною дикою природою величезний. На території парків мешкають звичайні, унікальні і рідкісні види тварин і рослин нашої планети. Багато з них занесене до Червоної книги України, Європейського червоного списку та до списку рідкісних видів Міжнародної спілки охорони природи.

Завдяки наявності на певній території бальнеогрязьових джерел, історико-культурних пам'яток, сприятливих кліматичних умов, мальовничих ландшафтів може розвиватись туристично-рекреаційна діяльність. Наявність тільки ресурсної компоненти вже забезпечує мінімальний рівень розвитку туристично-рекреаційної сфери.